

# Az idősek és nyugdíjasok elismerése

## A Nyugdíjas Parlamenten 2022. 05. 18-án Karácsony Mihály által bemutatott szempontrendszer

**I. Támogatjuk a nyugdíjasokat érintő (az elmúlt években elért) állami gondoskodási intézmények fennmaradását (nyitottak vagyunk a határértékek aktualizálásáról, a jogosultsági feltételek pontosításáról, a jogosultsági feltételek enyhítéséről való konzultációra):**

- **13. havi ellátás** folyósítása – változatlanul? – egyenlő nagyságú összegben? - felülről korlátozva? - differenciáltan?
- „**nők 40**” – szolgálati idő és a jogosultsági idő pontosítása
- **éveleji nyugdíjmelés** - a tervezet fogyasztói áremelkedésnek megfelelően? – vegyes indexálással? – év közbeni kiegészítések?
- **nyugdíjprémium** folyósítása - a meghatározott feltételek teljesülése esetén – a határértékek valorizálása.
- nyugdíjkorhatár elérése utáni **további munkavégzés** preferálás (0,5 %/hó)
- nyugdíjba vonulás **utáni munkavégzés** esetén - közterhek elengedése (közszolgáltatásban?)
- meglévő utazási, kulturális, sport stb. **kedvezmények** további fenntartása–összehangolása, pontosítása,
- az egészségügyi ágazatban az elrendelt túlóra pluszként **beszámít a szolgálati időkeretébe** – más ágazatoknál is,
- meghatározott számított **életkereset felett**, életbe lépő degresszió fenntartása – értékek aktualizálása
- **a BTK-ban** körülírt, egyes, az idős emberek sérelmére elkövetett cselekmények minősítése - felülvizsgálata, szigorítása
- **a méltányossági nyugdíj** megállapítása, emelése és segély intézményének fenntartása – a keret növelése
- **közérdekű nyugdíjas szövetkezetek** lehetőségének a fenntartása
- **nyugdíj előtti álláskeresői segély** (NYES) lehetőségének fenntartása – feltételek enyhítése
- az öregségi nyugdíjkorhatár lépcsőzetes **65 évre történő emelésének 2021-re való befejezése**
- **nagyszülői GYES** lehetőségének a fenntartása – feltételek enyhítése

**II. Kezdeményezzük a nyugdíjasok biztonságának növelése és kiszolgáltatottságának csökkentése érdekében:**

Az év eleji nyugdíjmelésnél a **vegyes indexálás** (svájci indexálás) **bevezetése**

Alkalmazható technikák:

- a várható fogyasztói áremelkedés és a várható keresetnövekedés figyelembevétele
- a várható fogyasztói áremelkedés és a várható GDP növekedés figyelembevétele
- a két figyelembe vett komponens egymáshoz viszonyított arányának változatai
- az érintett nyugdíjas csoport részére azonos metodika alkalmazása
- az érintett nyugdíjas csoporton belül a juttatásaik szerinti differenciálással (% -os, de minimum, ill. maximum)
- az érintett nyugdíjas csoporton belül az életkor és a nyugdíjba vonulás évek szerinti differenciálással

Az alacsony nyugdíjjal rendelkezők részére **egyszeri nyugdíjmelés** (nyugdíjkorrekció) **biztosítása**

Alkalmazható technikák:

- 2023. január 1-től nem lehet megállapítani „?” e Ft -nál alacsonyabb korbetöltött teljes jogú nyugdíjat
- az alacsony nyugdíjfolyósításban érintetteknek az egyéb jövedelmüknek a figyelembevétele
- a figyelembe vett összes jövedelem alapján lépcsőzetes és differenciált emelés alkalmazása

A nyugdíjba vonuláskor megállapított nyugdíjak közötti különbségek **további növekedésének a megakadályozása**

Alkalmazható technikák:

- a nyugdíjkorhatárt elérő személy tovább dolgozásakor a kiemelkedő preferencia csökkentése (0,5 %/hó)  
1997. évi. LXXXI. tv. 21. § 2-3 pontja
- a nyugdíj alapját képező átlagkereset megállapításkor a degresszió szigorítása
- a számított szolgálati idő arányosságának módosítása
- a valorizációs szorzó mértékének módosítása
- a állami nyugdíjplafon bevezetése
- az évelejei nyugdíjmelés megfelelő módszerének (lásd. 1 pont) alkalmazása
- KSH „A különböző megélhetési szintekhez szükségesnek tartott jövedelem” figyelembe vétele STADAT 14.1.1.11.

A **méltányossági alapú nyugdíj** megállapítása, emelése és az egyszeri segély **keretének megduplázása**

Alkalmazható technikák:

- a központi költségvetési törvényben az öt éve változatlan méltányossági keret megemlése (Megállapításnál: 200 mill. Ft, emelésnél: 800 mill. Ft, segélynél: 600 mill. Ft)
- az elmúlt években a beadott igények kb. felét lehetett kielégíteni, a keret kimerülése miatt
- az igényjogosultság feltételeinek módosítása

A szociális jogok (ide tartozik a nyugdíj kérdése is) érvényesülése érdekében létre kell hozni az idősök önkéntes szervezetei és a kormány képviselőit az **egyeztető, együtt - döntési intézményét** (pl.: Országos Idősügyi Köztestület)

Alkalmazható technikák

- a 2006.évi LXV törvény 8.§ alapján jelenleg 26 országos köztestület tevékenykedik
- a közösen elfogadott feladatok, programok és intézkedések végrehajtásában való közreműködés

Otthoni **ápolási kapacitás** (ápolási díj emelése, szociális ellátások összehangolása) **növelése**, nappali ellátások, idősklubok férőhelyeinek és szakszemélyzet létszámának **bővítése**

Az idősök életkörülményeire hatással lévő ügkörökkel kapcsolatos **információk és szolgáltatások nyújtására** alkalmas intézményrendszer kiépítése (Szenior információs és szolgáltató irodák: nyugdíjjal, közbiztonsággal, fogyasztóvédelemmel, betegjoggal, pályázatokkal, önkéntes munkákkal, szabadidős lehetőségekkel, kedvezményekkel, ügyfélkapuval, stb. kapcsolatos információk és ügyintézés)

**III. Kezdeményezzük, hogy a nyugdíjkorhatár előtt lévők számára a nyugdíjrendszer biztonsága, kiszámíthatósága érdekében:**

**Rugalmas nyugdíjba vonulás** lehetőségének biztosítása (bónusz – malusz rendszer)

Háttér:

- Jelenleg, a nyugdíjkorhatárt elérők, a nyugdíjba vonulás helyett szabadon vállalhatnak további munkát – 0,5 %/hó

- Jelenleg, a nyugdíjba lévők, szabadon vállalhatnak további munkát (kivéve: a közszolgáltatásban) – közteher nélkül
- Nők esetén jelenleg választhat az egyén, hogy igénybe veszi-e a „Nők 40” lehetőségét, vagy tovább dolgozik

Társadalombiztosítás részére befizetett összegről és a figyelembe vett szolgálati időről **évenkénti tájékoztató küldése az állampolgárok részére**

Háttér: jelenleg az ügyfélkapun keresztül az egyén figyelemmel követheti a befizetések tényét és összegét

- A számított szolgálati időn túl a munkavállalóknál **kiegészítő szolgálati időt** keletkeztessen a többletmunka

Háttér: 1997. évi LXXXI tv. 43/A pontja – jelenleg csak az egészségügyi ágazatban

- A megállapításra kerülő öregségi nyugdíj alapját képező havi átlagkereset esetén a **degresszió aktualizálása**

Háttér: 1997. évi LXXXI tv. 27.§ 11. pontja – jelenleg 372 e feletti összeg 90 %-át., 421 e felett összeg 80 %-át

- Az öngondoskodást/**önkéntes nyugdíj-megtakarítást** állami kedvezményekkel való támogatása, ösztönzése

Háttér:

- 1997. évi LXXXII. tv a magánnyugdíjakról és a magánnyugdíj-pénztárakról
- 2005. évi CLVI. tv a nyugdíj-előtakarékossági számlákról
- 1993. évi XCVI. törvény az Önkéntes Kölcsönös Biztosító Pénztárakról

- Komplex és összehangolt egészségügyi - szociális stratégia és intézményrendszer kialakítása az **egészségben eltöltött évek** érzékelhető növelése érdekében.

Háttér: az egészségben eltöltött idő: férfiak esetén: 60,4 év, nők esetén 61,8 év, a férfiak 38 %-a nem éri meg a nyugdíjba-vonulás korhatárát

#### **IV. A szükségessé vált átfogó nyugdíjrendszer korrekciójának előkészítése érdekében - a XXI. században jelentkező új jelenségek figyelembevétele miatt - szakmai megbeszéléseket, tanácskozásokat, konzultációkat kezdeményezünk.**

##### **Eldöntendő stratégiai kérdések:**

- annak az elvnek az érvényesítése, hogy az idősök a társadalom egyik erőforrásai és nem terhei
- nyugdíjrendszerben a szolidaritási vs. biztosítási elv érvényesülése (AB határozatok)
- nyugdíj megállapításakor/folyósításánál: bruttó vs. nettó érték figyelembevétele
- nyugdíj a szociális jogok vs. alapvető emberi jogok kategóriájába tartozik
- a nyugdíjrendszer fenntarthatóságának a fókusz: termékenység vs. termelékenység
- munka fogalmának pontosítása: alkalmazásban lévő vs. értékteremtő tevékenységet végző
- szabályozási tárgykör: sajátjogú öregségi nyugdíjasok és/vagy nyugdíjak, ellátások, járadékok és egyéb járandóságok kezelése
- adót vs. járulékot fizetnek az állampolgárok és a jogi személyek (jelenleg 52 jogcímen kell „adót” fizetni)
- költségvetés egészéért vs. „Nyugdíjbiztosítási Alapért” felel a Kormány (SZOCHO 2022-től 13 %)
- a költségvetésből a sajátjogú nyugdíjakra és/vagy nyugdíjak, ellátások, járadékok és egyéb járandóságokra fordított összeg arányának beállítása (jav.: GDP 7 % ill. 10 %)
- juttatás megállapításakor a referencia pont: összes megszerzett jövedelem vs. csak a költségvetésből folyósított nyugdíj összege

- nyugdíj célja: korábbi bér/kereset/jövedelem pótlása vs. tisztességes megélhetés biztosítása (szociális kiegyenlítő mechanizmus: települések közötti, illetve az azonos életutató bejáró egyének, továbbá a nők és férfiak között)
- a mediánnyugdíj és medián nettó keresetek arányának beállítása (jav.: minimum 60 %)
- a tévesen „minimál-nyugdíjnak” nevezett, gyakorlatban „szociális vetítési alapként” viselkedő tétel újra pozicionálása és a szükséges mértékű karbantartása.
- három-pilléres nyugdíjrendszer kialakítása (időskori alapjuttatás, munkaviszonyhoz kötött nyugdíj, valamint az önkéntes/öngondoskodó nyugdíj)
- ápolásbiztosítási rendszer bevezetése (gondoskodási rendelvény)
- az idősek otthonai férőhelyeinek jelentős bővítése – hazai és külföldi tőke vs. költségvetési szerepvállalás

#### **V. Figyelembe veendő plusz témák** *(civil szervezetek és nyugdíjszakértők felvetései alapján)*

- Rokkantsági nyugdíjak helyzetének rendezése (státusz, korábbi hibás döntés miatti kárpótlás)
- A szolgálati nyugdíjban részesültek helyzetének rendezése (AB döntés, ígéret)
- Létrehozunk az „Idősek Jogainak Biztosítási Alapja” intézményét
- Biztosítjuk, hogy az állami nyugdíj-kiegészítés feltételeinek fennállása esetén, negyedévenként legyen a megemelt összeg folyósítása
- A ciklus ideje alatt a 65 éves nyugdíjba vonulás korhatára növelésének elutasítása
- Biztosítjuk, hogy a jogszerező halála esetén a fel nem vett ellátás utalása az arra jogosult részére automatikusan megtörténjen.
- Felmondjuk a Magyar-Szovjet szociálpolitikai egyezményt, (1963. évi 16. törvényerejű rendelet) amely jogalapot teremt az „Ukrán-nyugdíj biznissz” lehetőségéhez.
- Kialakítjuk és biztosítjuk az élethosszig tartó tanulás intézményrendszerét.
- A nyugdíjkorhatár betöltése előtt három évvel, minden személy jogosult egy, az általa kiválasztott szakképesítést adó felnőttképzésen részt venni - állami ösztöndíjjal - szolgálati idő beszámítással.
- Előírjuk, hogy az idősek otthonaiban az egyéni hozzájárulási díj mértékének a növekedése (azonos szolgáltatás mellett) nem haladhatja meg az évelejei központi nyugdíjemelésmértékét
- Kezdeményezzük az „életjáradékot – lakásért” gyakorlat jogi rendezését és a mai félrevezető gyakorlatok megszüntetését.
- Áttekinthetővé tesszük és egyszerűsítjük a nyugdíjasokat megillető (kulturális, sport, utazás stb.) állami kedvezmények rendszerét
- Biztosítjuk, hogy az SZJA 1 %-át az adózó a saját szülei részére is felajánlhassa
- Bevezetjük a fényképes nyugdíjas igazolványt, a jogi státuszuk, valamint a nyugdíjasoknak járó kedvezmények jogosultságának igazolására. (Hazai és külföldi szolgáltatók előtt.)